

હરિઃ ઓં આશ્રમ પ્રેરિત પ્રકાશન

જગત્કાળી

પીતમલાલ મજમુંદાર

E. modi

ગુજરાતી સાહિત્ય પદ્ધિત, અમદાવાદ-૭

હરિઃ કું આશ્રમ પ્રેરિત
શ્રી નિવકંડ બાળોપયોગી અથમાળા : પુસ્તક ઓક્તોગ્નિસભુ

જ મ ઇ ખી

પ્રીતમલાલ મજસુંદાર

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ

ગોવર્ધન લવન, આશ્રમ માર્ગ, નહીંકિનારે

અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૬

: પ્રકાશક :

કુમારપાળ દેસાઈ

મંત્રી

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
ગોવર્ધન લવન, આશ્રમ માર્ગ
નદીકિનારે, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૦૬

© પ્રીતમલાલ મજમુંદાર

પ્રથમ આવૃત્તિ : ૧૯૮૪

પ્રત : ૧૨૫૦

મૂલ્ય : રૂ. ૪/૫૦

આવરણ-સંયોજન : શૈલેશ મોહી

આવરણ-મુદ્રણ : દીપક પ્રિન્ટરી, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૧

: મુદ્રક :

કાનિતભાઈ મ. ભિંબી

આદિત્ય મુદ્રણાલય

રાયખડ, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૦૧

અર્પણ

નહીં દર્દ કે તંગી એને,
નહીં વ્યર્�તાની ભ્રાંતિ;
એક સનાતન અર્થે ઉજ્જવલ
સ્મિતલસી એની કાંતિ.

એવી કાંતિવાળી સૌને વહાલી
બાદચેતના સ્વર્ગસ્થ

કોશાંખીને

મનગમતું અર્પણ.

શ્રી નીલકંઠ બાલસાહિત્યાંગી અંથમાળા

શ્રી હરિ: ઉંમ આશ્રમ તરફથી બાળકોનું ચારિશ્ય-
ધડતર કરે તેવાં બાલસાહિત્યના સર્જન માટે ગુજરાતી સાહિત્ય
પરિષદ્દને ઇપિયા ૧૨,૦૦૦નું દાન આપવામાં આવ્યું છે.
બાળકોમાં અભય, ઔદ્ઘર્ય, ત્વાગ, ધર્મ, તિતિક્ષા, સહાયવૃત્તિ,
મતાંતરક્ષમા, સાહસ, શૌર્ય, પ્રેમ, સહભાવ જેવા ઉદ્ઘાત
ગુણો અને ભાવનાઓ પ્રેરે તેવા બાલસાહિત્યનું સર્જન
કરવાનો આનો હેતુ છે. આ ઉદ્દેશને પ્રગટ કરતાં ચરિત્રો,
વાર્તાઓ, નાટિકાઓ અને કથાકાઓ ગુજરાતી સાહિત્ય
પરિષદ દારા પ્રગટ કરવામાં આવ્યાં છે. ૧૯૬૭થી શરૂ થયેલી
આ અંથમાળાનું આ એકતાળીસમું પ્રકાશન બાલકાંગોનું
છે. શ્રી પ્રીતમલાલભાઈનાં આ બાલકાંગો બાળકો જેણે
હેંશે હેંશે વાંચશે અને ગાશે.

ગુજરાતનાં બાળકોએ અગાઉ અમારાં પ્રકાશનોને જે
રીતે આવકાર્યો છે તે રીતે આ બાલકાંગોને પણ આવકારશે
તેવી અમને અર્દ્ધા છે.

મંત્રીએ।

તા. ૫-૬-'૮૪

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ

વિસ્મયના આગિયા

બાળકાંયોાની આપણે ત્યાં ને એક પરિપાઠી છે તેનાથી 'જમડખી'ની રચનાઓ ધણી જુદી પડે છે. અને તે આશ્ર્યજનક નથી, કારણ કે તેના રચયિતા મુ. શ્રી મજમુંદારસાહેય એક ભર્મગુ શણદકમીં છે. તેઓ માત્ર કવિ કે લેખક નથી, જીવન-ચિન્તક અને સમાજ-વિશ્લેષક છે. તેમના ચિંતનપુસ્તક 'પંચગવ્ય'ના લેખો તેની સાક્ષી પૂરશે. જીવન અને જગતને માર્મિકતાથી જેવાની એક વિશિષ્ટ દાષ્ટ તેમને વરેલી છે. એ નિરીક્ષણો, સંવેદનોને એથીયે વધુ માર્મિકતાથી અને લાઘવથી કહેવાની કળા તેમણે કેળવેલી છે. આજે ૮૫ વર્ષની વયે પણ તેમનામાંના શિશુનો વિસ્મયલોક એવો ને એવો અકયંધ છે. તેઓ આજીવન શિક્ષક રહ્યા છે; બાળક સાથે તેમને સીધી અને સધન નિસખત રહી છે. એ સુદીર્ઘ અતુભવનો પુટ એમના બાળકાંયસર્જનને બરાબર ચઢેલો છે. 'મને કહેને પરમેશ્વર કેવા હશે' એ બાળગીત આપણી ભાષામાં એક કહેવત કે ઇદ્વિપ્રેયોગ જૈટલું જાણીતું બનેલું છે, પણ તેના કર્તા તે શ્રી પ્રીતમલાલ મજમુંદાર એ વાત બહુ ઓછા લોકો જાણુતા હશે.

પરમેશ્વર કેવા હશે અને શું કરતા હશે તે વિષેના બાળ-વિસ્મયનો તંતુ 'જમડખી'નાં કાંયોમાં વિવિધ રીતે લંબાય છે. કર્તાએ પોતે તેમાં 'કૌતુકની ચમક' હોવાનો નિર્દેશ કર્યો છે અને તે યથાર્થ છે. સુરજ, ઝૂલ, કીડી, બિલાડી, ઝૂતરો, બા, દાદા; આ, સર્વ બાળકના પરમ વિસ્મયનાં સનાતન પાત્રો છે, ને અહીં પણ ભિન્ન ભિન્ન રીતે ઉપસ્થિત છે. ને સુરજને અહીં જોઈએ છીએ તે જ મામાને ગામ જઈએ ત્યારે પણ હાજર થઈ જય છે તે વિષે શિશુને કૌતુક ન થાય તો જ આશ્ર્ય!

‘ને મામાને ગામ જઈએ
ત્યાં એ લીમડાઓથે રહીને
પાન પાનની વચ્ચે થઈને
અજવાળાં સરકાવી હે.’

આ પંક્તિઓમાં શિશુસહજ કૌતુકની અભિવ્યક્તિ ઉપરાંત ‘ત્યાં એ લીમડાઓથે રહીને / પાન પાનની વચ્ચે થઈને’ માં કવિકર્મ પણ સહજલાવે ડાપસી આવે છે.

બાળક પોતાની માને લુંટાઉ - ડાકુ કહે ? ના. પણ અહીં એમ અને છે. મા લુંટાઉ ખરી જ, પણ તે શું લુંટી-ચુંટી લે છે ? ફૂલો. પછી પતંગિયાં માટે શું બાકી રહે ? બાળકને વસવસો એતો છે ! અને એ નિર્ધાર કરે છે — જાળવીને ફૂલો ઉતારવાનો. આખું એ ચિત્ર નાજુક કલમે દોરાયું છે.

ક્રાડીને શાની વાસ આવે ? કોઈ પણ બાળકને આવો પ્રશ્ન થઈ શકે. જવાબ તે જ શોધિઃ સાકરની ! ક્રાડીઓ સંપોલી હોય છે. સહિયરોને બોલાવે જ. અને સાકરની ગાંગડીને ગંગડાની જાય. મોડી પડેલી માખી નાસીપાસ નહિ તો બીજું શું થાય ? આ આખોયે ખુદો બાળકની આંખે જેવાયો - આલેખાયો છે.

ફૂલ બાળકના શાશ્વત રસતું કેન્દ્ર. બાળકાંયોમાં પણ ફૂલડાં તો આવવાનાં જ. અહીં કર્તાએ બાળકોની પોતાની જ પુષ્પેચા પ્રગટ કરી છે. તેમાં તેમનું કવિકર્મ છાનું નથી રહેતું :

‘કોઈ બનો ચંપકનાં ઝૂમખાં
કોઈ બનો ચંપોલી,
જૂથ જૂથમાં સહિયર જણે
પાણીએ બપડેલી.’

ફૂલરાણીઓ સાથે મળીને પાણી લરવા જાય તે ઉપમાખચિત કલપના-ચિત્ર કેવું તો આકર્ષક બની આવ્યું છે ! એજ કાવ્યમાં ‘કોઈ આંખની તારાટપકી / એરસળી થઈ ખરજે નું’ ચિત્ર વિશેષભાવે ફુદ્યસપર્શી નીવડ્યું છે.

તો 'ગાજરની પીપુડી'નો ખુટો કોઈ ઔર જ છે ! ગાજરની પીપુડી વાગે ત્યાં સુધી વગાડવાની અને પઢી કરડી ખાવાની એ લોકોકિલને અહીં કવિએ બાળકની આંખે અને શિશુ-આનીમાં નિઃપી છે :

'પણ વચ્ચે લે મૂળી થઈ છ

તો તો આખી કરડી અઈશ'

-ની ચોટ સમુચ્ચિત છે. અહીં 'અઈશ' નેવા લોકઓલીનો શાખાન એંચે છે.

બિલાડી એક એવું પ્રાણી છે, જેની હિન્દુર્યાનું નિરીક્ષણ હંમેશા રસપ્રદ બને. આંખ માંચાને બંધતી લાગતી બિલ્લીબાઈ વાસ્તવમાં તે કંઈ કંઈ જેલી હોય છે — ખાદ્ય પદ્ધાર્યો રતો ! પણ એનો જે સર્વાધિક પ્રિય આહાર છે તેનો ઉલ્લેખ અધ્યાહાર રાખીને કવિએ અહીં વળી પાછી માર્ભિકતા બતાની છે :

'એની પાછળ ચૂં ચૂં કરતું

પૂછડીવાળું' બીજુ' જય.'

અને કાવ્યાન્તે બિલ્લીબાઈ ગર્વપૂર્વક એમ કહે છે કે 'એ બધાંને આંખ મીંચી / જોઉં છું / નેવા જેવું જય છે; / તમને એ હેખાય કે ?' ત્યારે બાળક અને બિલાડીનો એ સંવાદમાં બિલાડીનો—અને કવિતાનો પણ — પ્રભાવ વધતો જણાય છે.

'ચોર' વિસમયરસથી છલકાતું એવું એક બીજુ' કાવ્ય છે. ગંગાપાનાં પતાંમાં વિવાદ થાય તો ? અને તેથી રાજ-રાણી વચ્ચે ! રાજણનાં ભાવતાં ભોજન રાણીયા જ આઈ જય છે તેવો રાજને વહેમ ! 'રાજને રાણીની દાદ પર વહેમ' પંક્તિમાં 'દાદ' શાખ એક સૂક્ષ્મ રસકેન્દ્ર સમાન બની ગયો છે. અંતે રાણી નહિ, ગુલ્લો ચોર નીકળે ત્યારે કાવ્યની કેવી સ-રસ પરિણિતિ સધાય !

એવો જ એક અદ્ભુત તરંગ 'જેતાં રહેને !'માં રમતો મુકાયો છે. સોયના નાકામાંથી હાથી તે પસાર થઈ શકે ? ને થાય તો તે વળી પૂંછે અટકે ? હા, બાળકની મનોસૃષ્ટિમાં એ બધું જ શક્ય છે. અને તેથી —

‘પૂછડી માથે સોય સાથે
તમારે જેવાને થાય,
એવો હાથી કચાંક તો તો
માની દેને એ જ
મારે આંગણ ઝૂલી આવ્યો ‘તો’
અમ કહેતું આળક આપણા વહીલાનું જ અવિકારી બને.

કવિએ ડેટલાએ બાળસહજ ઉદ્ઘગારોને રમતાં રમતાં કાબ્યનું રહ્યું
આપી દીધું છે, નેમ કે —

‘તારી ઢીંગલી કેવી છે ?
મારી છેને તેવી છે ?
કહું કરે એવી છે ?’

આ પંક્તિએ સરલ ગદની જ લાગે, પણ બાળમુખે મુકાતાં તે
કવિતા બની ગઈ છે !

સાધ નેવું ભયપ્રહ જનાવર પણ બાળસદ્ગીમાં તો કૌતુકનું જ
પાત્ર ! સાપની કાંચળા ખોવાઈ ગઈ હોય તો તે તેને શાધતો હોય,
બાળક તેને દિશા સુઝડે — એ આખીએ કદ્યપના નિતાંત રમણીય છે.
કાંચળી શાધવા માટે બાળક સાપને જે એંધારી આપે છે તેય કેવી
અદ્ભુત ! : ‘લિસોએ લિસોએ’. કવિએ અહીં એથી ત્રીજે શાખન
ન વાપરીને વિરલ કલાસંયમ દ્વારાંયો છે.

કાબ્યના રચનાઓંધની દાખિએ ‘ડેટલી વાર?’ જુઓ કે કાબ્ય-
ચમદ્દુતિના સંદર્ભમાં ‘અહલ અદ્ભુત’ જુઓ, કાબ્યરસ સરખો સંતર્પક
લાગશે. એવી જ અદ્ભુત ચમદ્દુતિ ‘એનપણી’માં સધાઈ છે. અરીસાને
ચાંચ મારતી ચકડીનું ચિત્ર અહીં નવા દાખિકોણુથી અંકાયું છે. ચકલી
અને એના પ્રતિભિમ્બ વચ્ચે સંપૂર્ણ એકતા અશ્રુકા — કારણ ?

‘ચાંચને વચ્ચે નડતો કાચ.’

આ પંક્તિ તો વ્યાપક માનવસંદર્ભમાં પણ વાણ ગૂઢાર્થી પ્રેરે
તેવી છે.

ઉનાણુનો આનંદ અને ખાળક અલિન છે. અહીં તે તો
છે જ, તહુપરાંત —

‘અને નોતરુ’ કાગડાકોટે
ઝૂલતુ’ રાંગી દઈએ.’

—ની ચમત્કૃતિ છોગમાં સાંપડે છે.

‘ટેસ’ શરીર્ધનું કાવ્ય તમે ખાસ જેણે. શિશુસહજ વિસમય-
ભાવ અને કવિની કલ્પનાલીલા કંચાં પહોંચી શકે છે તેનું એ એક
ઉત્તમ ઉદ્ઘારણ છે. રાનની કુંવરી; ચાલતાં ચાલતાં પડી ગઈ;
હાહાકાર મચી ગયો; પણ થયું તું શું? કુંવરીએને ટેસ વાગી ’તી!
શાની ટેસ?

‘લાગી ’તી રાઈના દાણાની ટેસ.’

કૈવળ અદ્ભુત!

આવી આવી તો ધણી કાવ્ય-ચમત્કૃતિઓ ‘જમણી’માં
પથરાયેલી છે. કવિની ઝીણી, મર્મગામી દણિએ તેને રણિયામણી
બનાવી છે. કવિનું લાપાકર્મ ધાણું ધ્યાનાર્હ છે. ખાળકોને અહીં
કેટલાયે નવા, સાર્થક શખ્ષાપ્રેયોગો સાંપડશે તે વધારાનો લાલ છે.
કેટલીક પદલદળો, કેટલાક ઝાઠપ્રેયોગો અને કેટલાક લયો — એ સર્વ
પણ કાવ્યોપકારક બને તે રીતે પ્રયોજન્ય છે.

અહીં શિશુસહજ વિસમય, કૌતુકના આગિયા પાને પાને
જથૂકિયાં કરે છે. ‘લાગી ’તી રાઈના દાણાની ટેસ’ જેવી પંક્તિ મારાથી
જીવનના અંત સુંધી પણ ભુલાશે નહિ.

એક વયોવૃદ્ધ, જ્ઞાનવૃદ્ધ સર્જન તરફથી ગુજરાતનાં ખાળકોને
મળેલી આ એક અણુમોદી ભેટ છે.

સૂરત-3
૭-૫-'૮૪

ભગવતીકુમાર શર્મા

પ્રસ્તાવના॥

‘કૂલકણી’ અને ‘મોરપોંછ’ પદી ગુજરાતનાં બાળકો આગળ આ નીંજે સંગ્રહ રજૂ કરવાની તક મને અણુધારી સાંપડી છે. એ સંગ્રહમાં થોડીક રચના કંઈક મોટી જંમરનાં બાળકોને રસ પડે એવી છે. તો મોટા ભાગની બીજી ભાગ ભૂલકાંઓ માટેનાં જોડકણું જેવી જ છે.

જોડકણું પણ નીવડેલા કવિઓની રચના હોય તો સારા કાવ્ય ગુણથી રસાયેલાં નિખરી આવે. એમાં લય હોય, ધ્વનિલીલા અને કૌતુકની ચમક હોય, એનો આકાર જમફળ જેવો ગોળમણોળ અને એનો રૂપર્થ લીસો વરતાય. ડોર્ડ ડોર્ડ જોડકણુંમાં વાચિક કે આંગિક અલિનય પણ આપોઆપ રહ્યો. આ સંગ્રહમાં રજૂ થયાં છે તે કેવાં છે તેનો નિર્ણય તો બાળભાવકો જ કરશો. આશા છે કે થોડાંક તો એમને ગમશો.

આવી આશાને સારો આધાર હોવાનું સમજું છું. ગુજરાતી સાહિત્ય પરિપદ તરફથી પ્રોત્સાહન પ્રકાશનની પ્રશસ્ય પ્રવૃત્તિ થતી રહી છે. એ માટે કૃતિઓની પસંદગીના નિર્ણય લેનારી સમિતિના સંમાન્ય સભ્યોના ગુણદ્વારા-પિલેક અંગે પૂજ્યવા જેવું નહીં હોય. ‘જમડપી’ પર એ સમિતિની મહોર પડી એ જ મારો મોટો આધાર. એ સમિતિના સૌ સભ્યોનો હું ખરા હ્લિથી આભાર માતું છું.

તેમાંય ગ્રાધ્યાપક અનંતરાય રાવળસાહેબ, શ્રી રધુનીર ચૌધરી અને શ્રી જ્યનત પરમારનો તો હું સવિશેષ ઝડપી બન્યો છું. એમણે સૌએ મને પ્રોત્સાહન આપવામાં આસ રસ લીધો છે. એમનો આભાર જેટલો માતું તેટલો ઓછો.

અને શ્રી લગવતીભાઈ! એઓ તો મારે એટલા નિકટના રનેહલ મિત્ર છે કે એમનો આભાર માનવા જેવું ધાર્યું હોવા છતાં તેનો અહીં નિર્દેશ માત્ર કરું તોથી એમને મૂંજણી જય. પણ એમની અનેકવિધ પ્રવર્તિના ભારણ વચ્ચે સમય કાઢીને દર્જિસંપત્ત અને તેઠલો જ ગુણલોભી આમુખ લખી આપો તે અંગે કૃતજ્ઞભાવ ન દર્શાવું તો મને પોતાને ફરજ-ગલતીનો ડંખ રહી જય. મારી પોતાની રાહત માટે એટલી છૂટ હું લેવા ચાહું.

‘શક્ષા’, સંગના સોસાયટી,
રાંદેર રોડ, સુરત-395 009
તા. ૧૧-૫-'૮૪

ત્રીતમલાલ મજમુંદર

અનુક્રમણિકા

૧. કોના કહીએ ?	૧૫	૨૧. ચગડોળ	૩૪
૨. એવી કેવી !	૧૬	૨૨. મારી દીંગલી	૩૫
૩. ઘેલી	૧૭	૨૩. ચોર	૩૬
૪. શાક લેવા	૧૮	૨૪. નયળી બિલાડી	૩૭
૫. ઝૂતરાની ઘેપ	૧૯	૨૫. શું ગમે ?	૩૮
૬. અમને કહો	૨૦	૨૬. હરીફાઈ	૩૯
૭. શોધી કાઢો	૨૧	૨૭. કાંચળી	૪૦
૮. એને કહો	૨૨	૨૮. જમણી	૪૧
૯. એ ભૂલ	૨૩	૨૯. કેટલી વાર ?	૪૨
૧૦. કીરીની વાસ	૨૪	૩૦. એનપણી	૪૩
૧૧. કોણે દીરી ?	૨૫	૩૧. અદલ બદલ	૪૪
૧૨. ઝૂલડાં થઈએ !	૨૬	૩૨. ઉજણીએ	૪૬
૧૩. ગાજરની પીપુડી	૨૭	૩૩. સરડો	૪૭
૧૪. જેવા જેવું	૨૮	૩૪. પટેલની ઘોડી	૪૮
૧૫. આ બધલી	૨૯	૩૫. ટેસ	૪૯
૧૬. ફાવી ગયું	૩૦	૩૬. કહું ?	૫૦
૧૭. માળ	૩૧	૩૭. કોણે કહ્યું ?	૫૧
૧૮. કાગડોળો	૩૨	૩૮. બધાં નહાય	૫૨
૧૯. થાય કે ?	૩૨	૩૯. દરળ	૫૪
૨૦. જેતાં રહેલો	૩૩	૪૦. આગિયા	૫૫

ગ્રીતમલાલ મજસુ દારકૃત
જમ્નાખી

કોના કહીએ?

રોજ સવારે ડિહું ત્યાં તો
સૂરજદાદ આવી રહે !
કેસરકુંડે અંગોળીને
આલકિનારી રંગોળીએ
ભખક ભરી ચમકાવી હે.

આ ઇણિયે ને તે ઇણિયે,
નદીએ વહેતાં પાણીને પણ
રંગ થકી નવરાવી હે !
પાણીને નવરાવી હે !!
રંગ રંગ છલકાવી હે.

ને મામાને ગામ જઈએ
ત્યાં એ લીમહાઓયે રહીને
પાન પાનની વર્ચે થઈને
અજવાળાં સરકાવી હે.
એ દાદ કોના કહીએ ?

૧૨-૧-'૮૨

એવી કેવી !

તું બા !

એવી કેવી !

તું લુંટાડું છે ?

કૂલ ઉતારે ત્યારે

તું તો ગણી ગણી ચુંટે,

વળી વળીને ચારે ગમથી,

વેલીને લુંટે,

તું તે ડાકુ છે ?

રમી રમીને પતંગિયાંઓ.

આવે ભૂખ્યાં થઈ,

તેને તો જેવાને રહેતું

સમ ખાવા પણ નહીં.

તું રહેવા હે તોને !

તું તો છેલ્લું ચુંટે છે;

છેલ્લું હાથ કર્યાને કેડે

ત્યાંથી ધૂટે છે;

તું તે કેવી છે !

કાલ પૂજમાં હું જ વીણુને
દઈશ તને જતે,
ના દઉં અડવા તને કરીને
તારા એ હાથે.

તું તો છેક લુંટાનુ છે,
તું તે એવી ડેવી !

૨૭-૮-'૭૬

ઘેલી !

ઘેલી ! ઘેલી !
કયાં નીકળેલી ?
ચંપલ જેને
ડાખાજમણી !
કેમ કરી ચાલેલી ?
કોઈએ નહીં રોકલી ?

૨૭-૩-'૮૨

શાક લેવા

બકરી પૂછે,

‘ક્યાં ચાલી ?’

‘શાક લેવા’;

કુસુમ કહે,

‘આવે છે ?’

બકરી બોલી,

‘એ એ,

એક કરતાં ભલાં એ;

ચા-લ-ને !

મનેય શાક ભાવે છે..

‘તાજે તાજે ભાજપાલો:

દીંડાણું કે રીંગણું;

કંટાણું કે કારેણું;

તે મળો તો ઢીક,

નહીં તો ડેણું ચીકુ ચાલે છે-

ચા-લ-ને !’

૨૬-૮-'૭૬

ફૂતરાની ખેપ

ફૂતરો ચાદ્યો કાશીએ,
કાશી કયારે આવે?
એનાં સગાં ગામે ગામ,
રોકાવા મનાવે.

ફૂતરો કહે કે 'વળતી વેળા;
આજે તો આ ભાર છે;
કયારે પહોંચું, ઉલ્લાણી દઉં?
એટલો એ જ વિચાર છે.'

એમ કહી એ નીચું ન્યાળે,
'કાશી કંઈ હેખાય કે?'
ગાડા નીચે નીચે ચાલે
ભારેખમ થાય છે.

૧૬-૧૨-'૭૬

અમને કહો

અમને કહોને, અમને કહોને !
 અમને પણું કર્દી કામ;
 જંગમોરચે જવાન ઝૂંઝે,
 અમને શું ? આરામ ?

ભૂખતરસને ભૂલી એ તો
 જાગે દહોડોરાત,
 ધોમ ધોપે ડે ટાઠ થિઅવે,
 એને એક જ વાત,
 પાપને પૂરું કરવા મા'ત.

અહીં રહી અમ સૌ પણું એને
 આપીશું સંગાથ,
 કહોને, કામ કર્યું છે હાથ ?

અમે ઊંધ ફૂતરાની લીધી,
 ચેકોર કાગ મિસાલ,
 બગલા પાસે ધ્યાન શીખ્યા ને
 બિલદી પાસે ચાલ.

જે દેશો તે કામ, કહેતાં,
ગુપ્યુપ્પ પડશે પાર;
માનવની ધજજતને ખાતર
અમે ખડા તૈયાર.

ભળાવી કામ વિસારો ભાર;
દઈ તો જુઓને એક વાર!

૧૨-૧૨-'૭૧

શોધી કાઢો

પા પા પગલી,
લઈલો પહેરે ડગલી.

ડગલીને તો બધ્યે ગૂંઝાં,
એ ગૂંઝાંમાં હાથ માય,
કચાંના કચાં દંકાઈ જાય.

શોધી કાઢો, શોધી કાઢો,
કોઈને કંઈ હેખાય કે?

૧૪-૬-'૮૦

જમરૂખી | ૨૧

એને કહો

કેમેરાને કહીએ કે
સહાતો ન આવ;
મારા ઉમંગને અપશુકન થાય.

આ છે મંગલ સવાર,
કું છું જગલ સવાર;
મારા હૃદ્યામાં ઉમંગ ન ભાય.

ઓબી વોડી તૈયાર,
એઠ હેતાંની વાર,
જરા અડે કે પાણીનો પંથ.

પેલી દિશાને અંત,
વનો ઓબાં છે અંધ,
અમાં ભાયાવી દાનવનો વાસ,
જતાં આવતાને આપે એ ત્રાસ.

એનો કરવા નિકાલ
શૂદું હાલ ને હાલ.
એને કહીએ કે
આળો ન આલ !

૫-૧૧-૭૦

૨૨ | જમડખી

એ ભૂલ

હર્સી પડાયું, હર્સી પડાયું,
દ્વાન રહ્યું ના, હર્સી પડાયું.

માંડયું 'તું તો શોવાનું,
ભીની આંઘે જોવાનું,
લાંઘે રાગે ગાવાનું.

ત્યાં ભૂલ થઈ, થઈ ! ભૂલ થઈ,
ને ભૂલમાં ભૂલમાં હર્સી પડાયું,
થઈ ગયું; થઈ ! થઈ ગયું;
થઈ ગયાનું શું કરવું ?

કરી ભૂલ કંઈ ના કરતા,
હર્સી દીધું તો રહો હસતા;
હસતા રહો ને રમતા રહો,
જને તેને ગમતા રહો.

૧૮-૧૨-૭૮

કીડીની વાસ

કીડીની કંઈ વાસ !
 અણે ક્યાંથી લીધી નાસ !
 નહોતી દીડી આસપાસ,
 તાથે સાકરની સુવાસ
 અણે તેડી આણી પાસ.

આણી પાસ આવી
 અણે સહિયરને પોલાવી;
 વેળા જીલી સૌચ સાથે
 ગાંગડી ગબડાવી.

માખી માડી ભિતરી છેક
 પોતીક વિશાસ;
 સાકર સરતી સરતી લેઈ,
 જંખી નાસીપાસ.

૨૬-૫-'૮૨

કોણે દીઠી ?

“કોણે દીઠી કાલ ?” પૂછો ?

“કોણે દીઠી કાલ ?”

અમે દીઠી, અમે દીઠી,

આક ને ઝમાળ.

આ એ એઠે પગલે આવે,

સૌમાં હળવા ભળવા,

એના મરણે હોઠ ઉમંગે

હંજર હૈયે ટળવા.

સોનાવરણી એના આળા,

સ્ફુરેલાં ઠેણે;

ચારે દિશા રૂપ નવાં હે,

કૌતુક છોળે છોળે.

એનાં એંગે દિંય ધરેણું,

દિંય ઝૂલની માળા;

એને પગલે દિંય ઝતુનાં

ડાળી રહે અજવાળાં.

અમે દીઠી, અમે દીઠી,

અવી દીઠી કાલ.

કૂલડાં થઈએ !

ચાલો, આપણુ કૂલડાં થઈ એ ॥

અદ્દલક દદ્દલક રહીએ,

પવન સુસાઇર આવે તેને

કંઈ કંઈ સોડમ હઈ એ.

કોઈ બનો ચંપકનાં જૂસખાં,

કોઈ બનો ચંપેલી,

જૂથ જૂથમાં સહિયર અણે,

પાણીએ ડિપડેલી.

કોઈ આંખની તારાટપકી.

ઓરસળી થઈ ઘરને,

પારિઝતના દંગે બંગે

બેટ ધરાને ધરને.

કોઈ થને કેસરગાલગોટા.

આસોના સંગાથી,

દિવાળીને હેવા તેડાં

આવે એ હુરખાતી.

૨૫-૬-'૭૮

૨૬ | જમ્બુણી

ગાજરની પીપુડી

ગાજર, ગાજર!

થઈ જ હાજર.

ચાલ, તને કંઈ
નવું ખતાવું;
વાખંવાળા માગે
એવી પીપુડી ખનાવું.

પીપુડી થઈ પેં પેં કરને,
હું વાજું તેમ વાજે;
વાતાં વાતાં આપણુ જઈશું
ભાગળને દરવાજે.

પણ વર્ચે જે મૂળી થઈ છ
તો તો આખી કરડી ખર્દિશ.

૨૭-૬-'૮૦

નેવા નેવું

‘બિલ્લી ! તું તો

ધા-સતું બિધાતું જેઈ

વેલી નીચે ઊંઘા કરે,

ઊંઘા જ કરે ! ’

‘ ઊંઘે છ ડોણુ ? ’ બિલ્લી પૂછે,

‘ ઊંઘે છ ડોણુ ?

હું તો અહીંયાં સૂતી સૂતી

આંખ મીંચી જેઉં છું.

‘જેઉં છું કે અહીંયાં થઈને

શું શું જય ?

દૂધ જય, દહી જય,

પતંગિયું ને ચકલી જય,

હોડતી બિસકોલી જય,

અની પાછળ ચૂં ચૂં કરતું

પૂછડીવાળું બીજું જય.

‘ એ ખધાને આંખ મીંચી

જેંડું છું.

નેવા નેવું જય છે;

તમને એ હેખાય કે ? ’

૬-૧૦-'૮૦

આ બખલી

અને કહેને !

અને કહેને !

આ ! આ તારી બખલીને ;

અને તે કંઈ અક્ષલ છે કે

આ ! એ ગાંડી ગખલીને ?

આ ! એ તારી બખલી જેને

મનેયે રમાડે ;

વાંકા વળતાં ભારા ગાલે

આંગળીઓ અડાડે .

અને રમવા ધુધરો દઉં તે

ભારી સામે ધરૈ ;

ખખડાવીને હસી પડે ને

આંખો ઝીણી કરે .

એ સમજે કે હું તો નાનો ,

પોતે જાણુ માટી ,

રડી પડું હું તેથી જાણુ

હેવા કરે ટાટી .

બેંકડો મૂડે ત્યારે ડેમે
એ તો રહે ના છાની;
એને કહેને ભાટા તો હું,
એ મારથી નાની.

૧૦-૫-'૭૬

કાવી ગયું

‘ બફરી ! તું આ કયારે શીખી છું
પાછલે પગે ટકે !
જિભી થઈને જિંચ્યા પાલો
ભાનતો ચૂંણી શકે ! ’

બફરી બોલી,
‘ એમાં તે શીખવાનું શું ;
નાનપણુમાં સહિયર સાથે
જિભળી જિભળી ભાથામાથે.
ટકર લેતી લેતી રહી,
એમ કરતાં કાવી ગયું : ’

માજુ

એક માજુ ભલાં બોળાં,
માથે પળિયાં ધોળાં;
એઈએ તો તો મોયાં એવાં !!
તોયે છાર જેવાં !

ભૂલકંચ્ચાને રમતાં જેતાં
એ રમવાનાં થાય;
સરકણી સામેથી ચઢી
સરકવાનાં થાય.

એવે કુંગાવાળો ભાળી
કુંગો લેવા જય;
પીપુઢી વગાડી જુએ,
વાગે ને હરખાય.

ભૂલકંચ્ચાને ગમ્મત ગમ્મત,
અચંદ્રો ન માય;
'આતો જે ! આતો જે !' કહેતાં
માજુને વીંટળાય.

તમારા જેવામાં આવ્યાં
આજુખાજુ કયાંય ?

૧૫-૬-'૮૦

જમરૂખી | ૩૧

કાગડોળો

કાગડા કોની જુચ્યે રાહુ ?
 કોણુ કોઈ આવે ?
 ભાંચી ડાળો, ભાંચે તારે,
 ખજૂરી છટિયાંની ધારે,
 હુઃખી આવે ડોક એમ
 મરડે ને લંખાવે !
 આવનારું તે આવી રહેશે,
 નવાજૂની લાવી દેશે.
 અધીરા થયેથી કોઈ
 આષું વહેલું આવે ?

.૨-૩-'૮૧

થાય કે ?

માટીનો એક ચૂલો,
 સામે ઝૂલે ઝૂલો.
 ઝૂલો પૂછે ચૂલાને કે
 'તારાથી ઝુલાય કે ?'
 ચૂલો કહે, ' હું રંધી આપું;
 તારાથી રંધાય કે ?
 મારા જેવું થાય કે ? '

.૪-૬-'૮૨

બેતાં રહેને !

સોયતું નાડું,
સોય પકડીને સરખું રાખું.

હાથી કહે, 'હું ફૂલી જડું ?
આમનો છું તે તેમનો થાડું ?
નાકા વાટે નીકળી જડું ?'

હું તો 'ના, ના' કહેતો રહ્યો,
એ તો આપેા નીકળી ગયો.
પણ પૂછડીએ અટકી ગયો,
ત્યાંનો ત્યાં એ લટકી રહ્યો.

પૂછડી માયે સોય સાયે
તમારે બેવાનો થાય
એવો હાથી કચાંક તો તો
માની લેને એ જ
મારે આંગણ ઝૂલી આંધો' તો.

૨૬-૬-'૮૧

ચગડોળ

ગોળ ગોળ ચગડોળ,
ધરતી કરે ગોળગોળ;
ભાલેલાંને દઈએ હાંક,
ત્યાં તો એનો ચઠે ચાક.

તેમનું હોય તે આમનું થાય,
આમનું થઈને આધું જાય.

લાલ પાછળ લીલોા,
વાદળી કરે પીળોા.
રંગે રંગ સરતા રહે,
કરી કરી કરતા રહે.

ધૂમવાને તો એઠો હું,
ભોળ આવે ધરતીને,
એવું ચઢ્યું ચગડોળ.

૭૪-૬-૭૭

મારી ઢીંગલી

તારી ઢીંગલી ડેવી છે ?

આરી છેને તેવી છે ?

કહ્યું કરે એવી છે ?

આરી તો છે કદ્યાગરી,

કદ્યા પણી એને કંઈ ના

કહેવું પડે કરી કરી.

એસાડું ત્યાં એસી રહે,

ઓભી કરતાં ઓભી રહે.

રાત કહું ને સુવાડું તો

આંખ મીંચી છાંધી જય,

કેમ જાણે કેમ કરતાં

સવાર વહેલી થાય !

એક જ એની ઘોડ છે;

ચાલવાની ચોર છે.

ચલાવવાનું કરું ત્યારે

જાપ્યા કરે, 'તેડી લે, તેડી લે.'

તારી ઢીંગલી એવી છે ?

૧૩-૧૨-'૮૦

જમરણી | ૩૫

ચોર

પતાંના મહેલમાં દીવા ખળે,
રાણીને તાણીને રાજ વઠે.

મહેલને રસોડે ચારીઓ થાય,
રાજનાં ભાવતાં ડિપડી જ જય.

દહુડેય એમ ને રતેય એમ,
રાજને રાણીની દાઢ પર વહેમ..

રાણી કહે, 'એમાં મને શું કહો છ !
પકડાવો ચોર; શું જોયા કરો છ ?'

પોતે બિધાવ્યા ઇંદ્રાના હોર,
નીકળ્યો રાજનો ગુદ્દો જ ચોર.

૧૬-૭-'૮૧

નખળી બિલાડી

એ બિલાડી નખળી છે;
ને ઉંદરટાળી જખરી છે.

ટાળી એને ઘેરી વળો,
સામી સરકી ટીખળ કરે.
ચાળા પાડે, ‘મ્યાંડ’ મ્યાંડ’,
આટલા ઉંદર, ડેટલા આઉં?
ખાને ખાને ના ઢાણુ કહે છ ?
ટગર ટગર જેતી રહે છ !’

સાચે બિલ્લી જેયા કરે,
મનમાં મનમાં રોયા કરે.
અણે કયાંક ખાધી ખીર,
તે જ એને ખલળી છે.
અટલે તો એ નખળી છે.

૧૪-૧-'૮૧

શું ગમે ?

‘લેંસ ! તને ભાદરવો કે આસો ગમે ?’

‘મને પૂછો !

મને તો અખાડ જેવો એકે નહીં,
અખાડ તો આ ખાડી ને તે ખાડી
બન્ને કાંઠે હેખાડી.

‘ધાસનેથે આસપાસ ઊગી વળવા
અંધી ખાજુ ઉધાડી.

‘એ ઘૂલી તો મારે સારુ
ચારે ગમનો ચારો છે;
તમારેથે વારે વારે
વલોણનો વારો છે.’

૧૫-૬-'૮૦

ହରୀଇ

‘କମଣକାକଡ଼ି, କମଣକାକଡ଼ି !
ରମତ ସାଂପଡ଼ି, ରମତ ସାଂପଡ଼ି..

‘ଯଥ ଖିଚକୋଳି ଲେଇଅ କେ
ଡାଣୁ ଡେଟଳି ଦେଲେ ଛେ ?
ତାରୀ ମାରୀ ଲେଗୀ ଲେ.
ଜୁତେ ତେନେ ସଧଣୀ ଅୟ,
ହାରେ ତେ ଏୟ ଟ୍ୟକ୍କି ଆୟ.’

‘କମଣକାକଡ଼ି ?’ ଖିଚକୋଳି କହେ;
‘ଏମାଂ ଶୁଣ ?
ବଦାମ ପିସତାଂ କେ ଅଭରୋଟ
ଅବୁ କଂର୍ଦ୍ଦ ତୋ ଅକ୍ଷିଅ ହୋଇ.

‘ତୋ ଯ ଲଲେ ତୁ ଆନ୍ଦୋ ତୋ
ସମଜୁ ଗମତ ଲାନ୍ଦୋ’ ତୋ;
ଝୁ ଦୈଖୁ ତୁ ଜେତୋ ରହେ,
ତାରୀ ସଂପତ ଘୋତୋ ରହେ.’

୨୩-୭-୮୦

કાંચળી

સાધ !

તારી કાંચળી ખોવાય ?
નેને પડી પેદી મેર
ભીપળાને પાય.

એ ત્યાં ને તું અહીંયાં શોધે;
ડાખાજમણી જેતો તું તો
આટલામાં અમળાય.

પાછો ઈર,
ને પહોંચી જ ત્યાં
લિસોએ લિસોએ.

૧૧-૮-૮૧

જમડખી

આ જમડખી નાની છે,
પણ હેંસ તો ઝળવાની છે..

કાલ સવારે ચોઠી થારો,
પાને પાને ઝૂલ થારો;
પાને પાને ગોળમટોળ
અમફળની ઝૂલ થારો.

ત્યારે કહેરો, ‘આવો આવો,
તોડી તોડી આવો આવો.’
એનાં તેડયાં આપણ સૌચે
હાડી આવી લઈશું દહાવો.
આજે તો નાની છે;
આપણે એની ભાગ
બધાં મળીને લેવાની છે.

૨૫-૫-'૮૨

જમડખી | ૪૭

કેટલી વાર ?

ચકલીનાં ખરચાંચો પૂછો,

‘કેટલી વાર ?’

ચકલી કહે કે ‘સહેજ જેટલી.

આખા ઓદું એટલી વાર.’

‘આખા આરતાં કેટલી વાર ?’

‘કણિયો આણે તેટલી વાર.’

‘કણિયાને કહો કેટલી વાર.’

‘ખળો આવે એટલી વાર,’

‘ખળો આવતાં કેટલી વાર ?’

‘વાવણી માંડે એટલી વાર.’

‘વરાપ થાયે એટલી વાર ?’

‘વરાપ થાતાં કેટલી વાર ?’

‘વાઢળ વિખરે એટલી વાર,’

‘વાઢળને કહો કેટલી વાર ?’

‘સહેજ જેટલી.’

‘સહેજે વાઢળ વિખરાશે,

સહેજે વરાપ ડિધડશે,

સહેને વાવણી મંડાશે,
 સહેને ઘળું ઉભરાશે,
 સહેને કણિયો આણાશે,
 સહેને ચૂલે ચઢાશે.
 સહેને આપણું ભાણું માંડી
 કરી દઈશું સક્ષાયટ.'

૫-૧૧-'૬૧

એનપણી

એ એ એનપણી,
 એની એવી ધણાધણી
 કે મળે મળે ને
 મિનિટ મિનિટે
 ક્રી ક્રીને
 મળવાને એંચાય.

તો ય એ ઉંખર પર અચકાય,
 હેંસભર ત્યાં જ કરી લે નાય;
 ચાંચને વર્ચચે નડતો કાય.

૧૧-૬-'૬૨

અદ્દલ બદ્દલ

એક અદ્દલ ને એક બદ્દલ;
 એ બે સગા ભાઈ;
 એનાં એનાં સરખાં કાડાં;
 સરખા ખાંધા, સરખા ધાંટા;
 આંખ નાક પણ સરખે સરખાં
 કચાંક આરસી ઝૂટી ગઈ ને
 નારી ઝૂટી બહાર નકલ.

આપણુને ના ગમ પડે તે
 કયો અદ્દલ ને કયો બદ્દલ;
 એની મા પણ ભૂલ કરે ને
 ભૂલમાં થાયે અદ્દલબદ્દલ.

પડોશથી એ પેંડા આંધા
 અદ્દલ શેરીમાં રમતો 'તો;
 બદ્દલે દીઢા ને લેવાને
 માની કરતે ભરતો 'તો.
 માએ પેંડા આંધો ને એ
 ખાતો ખાતો બહાર ગયો.

થાડી વારમાં પાછો આવ્યો
 ને પૂછ્યું, ‘મા, મને નહીં ?
 બદ્લને તેં પેંડો આયો,
 મને નહીં કે ? મને નહીં ?’
 મા કહે, ‘તારે સારુ પણ મેં
 આ એક પેંડો ઢાંક્યો છે.’
 માચ્યે દીધો, બદ્લે લીધો,
 બુકડો મારી બહાર ગયો.

બહાર જઈને કહ્યું અદ્ભુતને
 ‘માચ્યે પેંડો દીધો !’
 અદ્ભુત કહે કે ‘હું યે જઉ
 આટલો ઊસો દાવ હઈ.’
 ધરમાં માને વહેમ પહ્યો
 કે ‘આમાં તો હું બની ગઈ.
 પીઠયો મારો અદ્ભુત હુરામી
 બણ્યે પેંડો આઈ ગયો !
 હવે બદ્લને શું આપીશ હું ?
 એ બિચારો રહી ગયો.’

કરી રોષ એ નીકળી બહાર,
 ‘મારા રોયા, મને છેતરી !

પેંડો ખાદ્યો બધ્યે વાર !
 તો લે સારો સરખો માર.'
 એમ કહુને જાદ્યો એણે
 ને ધીખાધીખ ખૂબ કરી;
 અદ્દલ માનીને ભાર્યો એણે,
 અદ્દલ પીઠ પર ઝીંક પડી.

૨૬-૧૦-'૭૮

ઉજાણીએ

ઉજાણીએ જઈએ,
 આપણ ઉજાણીએ જઈએ;
 કચાંક મોકળો મોકળાશમાં
 સંધાં ગરક થઈએ.
 એ રંગતમાં સંગત માટે
 હોસ હોય તે સૌને સાથે
 હસતે માંએ લઈએ.
 અને નોતરું કાગડકોટે
 ઝૂલતું ટાંગી દઈએ.

૨૧-૬-'૮૨

સરડો।

એક સરડો ધરડો
તો યે હોડે દઢખડ કરતો.

બાવળિયાની કાંટયે
કાંટા કાંટા વર્ચે સરતો,
તો યે એક ના ઉઝરડો,

પૂછો એને, 'કેમ છો ?
મજલમાં ને ? '
તો એ ડોકું હલાવીને
કહેવા કરશો, 'હાસ્તો.'
કહેતાં કહેતાં ચઠી જરો
સામેનો ઊમરડો.

૧૫-૮-'૮૨

પટેલની ધોડી

નાના પટેલની ધોડી,

ધરમાં ને ધરમાં હોડી.

કંઈ પાઠલે,

કંઈ ઘાઠલે,

કંઈ હીંચકે ઝૂલવા જથ;

કંઈ ગાહ્લાંની ભીંસ વર્ચે

સંતાઈને ડોકાય.

એમ ને એમ તો જોણે

એના મણુકા પણ વેરાય.

લલે, પટેલને ગણુવાની

અંગ્રટ પણ ફીટી જથ.

૨૬-૬-'૮૨

ठैस

રાજની કુંવરીને એ શું થયું ?
કે ચાલતાં ચાલતાં પડી ગઈ !

પડતાંની સાથે અભૂત થઈ !
કંઈ કંઈ કર્યાં પણ બોલે જ નહીં,
આંખોયે સહેજ પણ બોલે જ નહીં.

આવેના ઇદમીએ ચોળાવી રાખ,
જેમ તેમ કરતાં ખોલાવી આંખ.

બોલમાં બોલમાં ઝૂસકાં ભરે છ,
ઝૂસકે ઝૂસકે વીતક કહે છ,
'લાગી'તી રાઈના દાણુની ઠેસ.'

૨૨-૮-'૮૨

કહું ?

હું કહું ? હું કહું ?
કહું કે એમાં શું છે ?

એમાં તો એક બચ્ચું છે,
ધર તો એનું કર્યું છે.
કર્યું છે તે સારું છે,
બચ્ચું માથામારું છે.
માથું મારી દ્રાડરો,
માની પાછળ હોડરો.

૧૧-૧૨-'૮૨

કોણે કહ્યું ?

વડલાની ડાળથી
ફૂઢી ધખાકે
ત્રણ ત્રણ ઢીંગલી તાપીમાં.

લાકડાની એક તે
ગમત કરતી
તરતી તરતી
દરિયે ગઈ.

ગાખાની એક તે
બાયોડાં ભરતી
ગરતી ગરતી
તળિયે ગઈ.

તાજુનું શું ?
કંઈ સમજયું નહીં,
એ બાધેલ લોટની
દરિયે ગઈ કે તળિયે ગઈ ?
એની પૂછાપૂછ મચી રહી.

તેવામાં ઓછળી માછલી બહાર,
 તરડાએ ધાંટે પાડતી નાડ;
 'કહે તો અરું, છે કહેનાર કોણું ?
 કોણું કહ્યું હું ગળી ગઈ ?'
 સમજયું; આખી એ વાત ટળી ગઈ.

૩૦-૧૧-'૮૨

બધાં નહાય

કોકડી ઉપર બોકડી ચઠી
 દૂરભીન માંડી રહી;
 એ દૂરભીને જુએ તે તે
 બધું બોલતી ગઈ.

પેલા દાદા હેખાય,
 એ તો તડકામાં નહાય.

ને આ મામા હેખાય,
 એ તો દૂધમાં નહાય.

આ તો મંગળ હેખાય,
એ તો ડેસરમાં નહાય.

આધે શનિ હેખાય,
એને છારાંની ધાડ.
તેને નવરાવે,
છારાંને એટલાં જ લાડ.

અહીં શુક્કરને થાય
‘કુચાંક દૂખી જવાય’.
એ તો છબ્બથિયાં કરે
ને કંઠી જ નહાય.

૧૨-૧૨-'૮૨

૬૨૭

દરજ એઠા એઠા સીવે,
કૂતરો હેઠા એઠા જુગ્યે.

કૂતરાને તો અચરજ થાય,
મૂળો મૂળા કેમ રહેવાય ?
અને ભસતાં તે શું થાય ?
અને આવડતું નહીં હોય !

હાથમાં લઈને હોરો સોય
રાતના આંખે દીવે સીવે,
અમ તે કેમ કરીને જીવે !

૩૦-૧૧-'૮૩

આગિયા

આગિયા ! હીવડી એમ કેમ ?
 ગ્રબક ગ્રબક જેમ કેમ ?
 સરખી કર ને સરખી ધર,
 મોતી ગોતું છું.

સેર તૂઢી મોતી વેરાયાં,
 જીલવા જઉ પણ નહીં જિલાયાં.

વહેલો થા ભા ! વહેલો થા;
 હું સહાર જે આમ ઊતરશે,
 દાણે દાણે ચ્યપચ્યપ ચરશે.

એ સૌને તો ચારો થશે,
 મારે રહવા વારો થશે.

આગિયાનું કંઈ પીગળ્યું મન,
 આડટોયથી ગ્રબકારાએ
 સંહેશા દીધા વનવન.

વનવનનાં સંખંધી ઊમટયાં,
આંખ મોંચીને ઉધાડતાંમાં
આમ તેમનાં ઊતરી આંથાં;
આંથાં જ જય, આંથાં જ જય,
આગિયાઓનાં કટક કટક,
અજવાળાં તો ઇટક ઇટક.

૧૨-૧૧-'૭૮

